

Ostatnie Muzeum Nauki

Max Cegielski, Janek Simon

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

Projekt Pawilonu Polskiego na 61. Biennale Sztuki w Wenecji

Ostatnie Muzeum Nauki
The Last Museum of Science

Janek Simon

Godło: Yolo

Ostatnie Muzeum Nauki

Projekt zakłada indywidualną prezentację Janka Simona. Artysta stworzy nową instalację inspirowaną historią i językiem wizualnym socjalistycznych muzeów nauki i techniki. Prezentowane obiekty będą z jednej strony ilustrowały wybrane prawa nauki i zjawiska przyrody, a z drugiej będą artefaktami odnoszącymi się do różnorodnych tradycji sztuki abstrakcyjnej i konceptualnej. Tematem przewodnim wystawy będzie "Świat bez boga", świat w którym religia nie jest już potrzebna do wyjaśniania rzeczywistości.

Projekt odwołuje się przede wszystkim do ideologicznego i wizualnego dziedzictwa warszawskiego Muzeum Techniki, otwartego w 1955 roku w Pałacu Kultury i Nauki. Autorzy projektu wystawy chcieliby przyrzeć się wizualnemu językowi tamtejszych wystaw umieszczając ją w kontekście globalnym. Oprócz odniesień do warszawskiego muzeum, projekt zakłada badania estetyki Birla Industrial & Technological Museum, działającej od 1959 w Kalkucie pierwszej takiej placówki w Indiach oraz The Museum of Science and

Technologie w Akrze, założonego przez pierwszego przywódcę niepodległej Ghany w 1963 roku.

Podobne instytucje powstawały w dekolonizującej się Afryce, Bliskim Wschodzie, Azji i Ameryce Południowej po dojściu do władzy postępowych polityków.

Ich powstawanie jest więc związane z procesami przyspieszonej modernizacji dawniej zacofanych gospodarczo kolonii i tworzenia lewicowych ideologii nowych państw świata. Muzea są więc jednym z przejawów „Globalnego socjalizmu”, jednak w przeciwieństwie do innych jego aspektów stosunkowo mało zbadanym i opisanym.

Z perspektywy Polski wystawa w pawilonie weneckim pokaże, że dziedzictwo socjalizmu, nie jest jedynie efektem sowieckiego imperializmu, ale częścią globalnego procesu modernizacji, który zachodził w tym czasie w różnych częściach świata. Z kolei z perspektywy międzynarodowej praca przypomina tradycje niehierarchicznej, współpracy pomiędzy Północą a Południem, która może być wzorem dla współczesnej polityki. Muzea nauki są także świadectwem demokratycznego podejścia do technologii. Istotną stawką projektu jest także aktualna dyskusja na temat tożsamości Polaków. Według badań Pew Research, Polska jest jednym z najszybciej sekularyzujących się krajów świata. Z drugiej strony przedstawiciele polskiej prawicy, a nawet centrum sceny politycznej coraz częściej

w publicznych wypowiedziach wykluczają ateistów ze wspólnoty narodowej definiowanej przez katolicyzm. W tym kontekście muzea techniki, czyli „Muzea Bez Boga” stają się symbolami uniwersalistycznego, oświeceniowego dziedzictwa, którego należy bronić.

Socjalistyczne muzea nauki z lat 50, 60 i 70 stosują zaskakująco podobne wizualne strategie prezentacji treści. Tworzą je kolorowe, nawiązujące do konstruktivistycznego designu, diagramy z frezowanego akrylu i polerowanego aluminium. A także podświetlane małymi żaróweczkami interaktywne symulacje zjawisk fizycznych i tworzone z odlewanych z kolorowych żywic kulek i rurek ze stali nierdzewnej modele trójwymiarowych struktur. Przestrzenie tych muzeów atrakcyjną formą przekonują do naukowej i ateistycznej wizji świata. Są w ten sposób rewersem długiej tradycji sztuki i architektury religijnej, która stawiała sobie podobne cele, jednak przy użyciu zupełnie innych środków plastycznych.

W Pawilonie zostanie zaprezentowana instalacja z podobnych materiałów. Złożona z obiektów, także kinetycznych, o podwójnej ontologii. Z jednej strony będącymi ilustracją eksperymentów naukowych, które na różne sposoby wyjaśniają aspekty funkcjonowania świata tradycyjnie przypisywane religii, z drugiej abstrakcyjnymi kompozycjami. Obrazami i rzeźbami odwołującym się do politycznego zaangażowania pierwszej awangardy oraz tradycji konceptualnych.

Wizualizacje pokazują wstępny etap pracy nad projektem, końcowy wygląd wystawy może się różnić.

Wizualizacje pokazują wstępny etap pracy nad projektem, końcowy wygląd wystawy może się różnić.

The Last Museum of Science

The project involves a solo presentation by Janek Simon. The artist will create a new installation inspired by the history and visual language of socialist museums of science and technology. In doing so, he will present a universalist and Enlightenment inspired world devoid of religious influences, while also engaging in a dialogue with the traditions of abstract and conceptual art.

The project primarily draws on the ideological and visual legacy of Warsaw Museum of Technology, opened in 1955 in the Palace of Culture and Science. The authors of the project wish to examine the visual language of its exhibitions and the content placing it in a global context. In addition the project explores the aesthetics of the Birla Industrial & Technological Museum, the first such institution in India, operating in Kolkata since 1959, and the Museum of Science and Technology in Accra, founded in 1963 by the first leader of independent Ghana.

Similar institutions were established in the decolonizing Africa, Middle East, Asia and Latin America, where

progressive politicians came to power. Their emergence is therefore linked to the processes of the accelerated modernization of formerly economically backward colonies, as well as the creation of leftist ideologies in new world states. Museums are one of the manifestations of „Global Socialism,” yet, unlike its other aspects, they remain relatively little researched and described.

From a Polish perspective, the exhibition in the Venice Pavilion will demonstrate that the legacy of socialism is not merely a result of Soviet imperialism, but rather part of a global modernization process that was taking place in various parts of the world at the time. From an international perspective, the work recalls the tradition of non-hierarchical cooperation between North and South, which can serve as a model for contemporary politics. Science museums are also a testament to a democratic approach to technology, where it is the state that stands behind inventions. The current debate on Polish identity is also a significant stake in the project. According to research by Pew Research, Poland is one of the fastest secularizing countries in the world. On the other hand, in their public statements, representatives of the Polish right increasingly often exclude atheists from the national community defined by Catholicism. In this context these „Museums Without God,” are becoming symbols of a universalist heritage that must be defended.

Socialist science museums from the 1950s, 60s, and 70s employ surprisingly similar visual strategies for presenting content. They are composed of colorful diagrams made of milled acrylic and polished aluminum, reminiscent of constructivist design. They also feature interactive simulations of physical phenomena, illuminated by small light bulbs, and three-dimensional models of structures made of colored resins and stainless-steel tubes. The spaces of these museums, with their attractive design, encourage a scientific and atheistic vision of the world. In this way, they represent a reversal of a long tradition of religious art and architecture, which pursued similar goals, yet employed entirely different artistic means.

The Pavilion will present an installation made of similar materials. It will be composed of objects, including kinetic ones, with a dual ontology. On the one hand, they will illustrate scientific experiments that explain aspects of the functioning of the world traditionally attributed to religion; on the other, they will be abstract compositions. Objects will draw on the political engagement of the early avant-garde and conceptual traditions.

Birla Industrial and Technological Museum w Kalkucie, widok wystawy